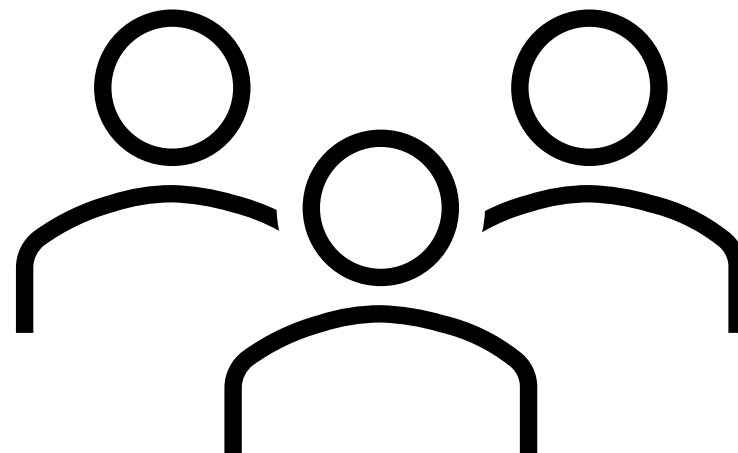

Välkommen till Stärk Fullmäktige

Utbildningsteamet från SKR

Det framgångsrika Sverige skapas lokalt

- Vi formar idéerna för
välfärd och utveckling.

Demokrati

från grekiskans *δήμος*, *démos* – folk
och *κράτος*, *krátos* – styre, herravälde,
översatt: *folkstyre*

Medborgarna är mer delaktiga och känner större tillit till kommuner och regioner som demokratiska organisationer

Lokal demokrati och mänskliga rättigheter främjas och stärks

Stödja kommuner och regioner för att skapa bättre förutsättningar att styra mot hög kvalitet, och effektiv välfärd

Förtroendevalda har bättre förutsättningar att verka under trygga former i sitt demokratiska uppdrag

Respektera kommunernas och regionernas självstyre och behov av långsiktig finansiering

[The Economist Intelligence Unit, EUI](#)

Demokrati- index 2021

The State of Democracy

Global Democracy Index rates,
by country/territory (2021)*

Full democracies

● 9.00-10.00

● 8.00-8.99

Flawed democracies

● 7.00-7.99

● 6.00-6.99

Hybrid regimes

● 5.00-5.99

● 4.00-4.99

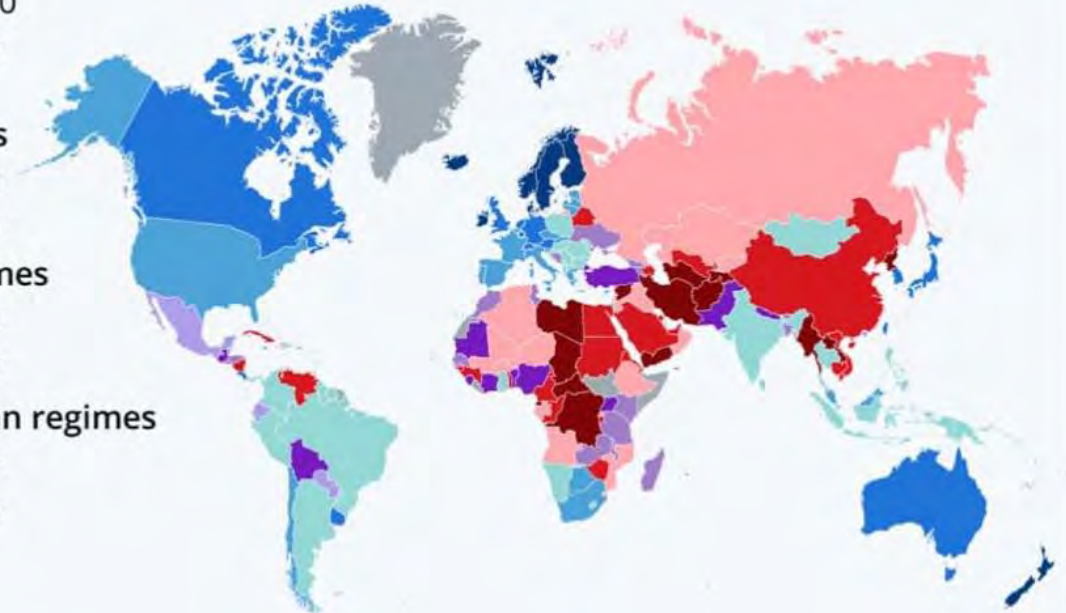
Authoritarian regimes

● 3.00-3.99

● 2.00-2.99

● 0-1.99

● No data

* takes into account electoral process and pluralism, civil liberties,
the functioning of government, political participation and political culture

Source: The Economist Intelligence Unit

statista

Agenda

08.30 Välkommen. Program och presentationer

08.50 Uppdraget och rollen som förtroendevald. *Fikapaus*

10.10 Kommuners och regioners uppdrag

10.40 Fullmäktiges uppdrag

12.00 *Lunch*

13.00 Samspel i politikens olika funktioner. *Fikapaus*

14.10 Samspel med andra

15.10 Avslutande reflektioner och utvärdering

Syfte

Utbildningen ska **bidra till ökade kunskaper om uppdraget och om rollen som folkvald**. Därigenom stärks fullmäktige och uppdraget blir mer attraktivt.

Utbildningens genomförs i workshopform med mix av fakta, dialog och reflektioner som **ger förutsättningar för fullmäktige att utveckla de egna arbetsformerna under mandatperioden**.

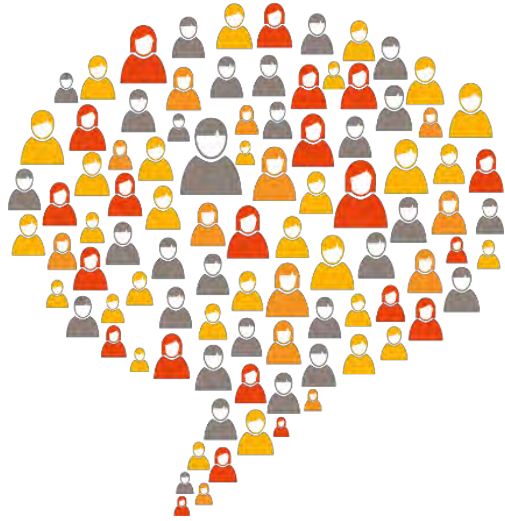
Folkvald

Skriften Folkvald hoppas vi ska vara ett stöd för dig som fullmäktigeledamot.

Den finns även digitalt på www.skr.se

<https://skr.se/download/18.24483ab51852998d026d1b12/1673341736719/Stark-fullmaktige-folkvald-webb.pdf>

Presentation

*”Hur länge har du varit i fullmäktige?”
”Varför är du engagerad?”*

Spelregler för dagen

Vad tycker du är viktigt?

- Ta chansen att vara 100% närvarande,
- Vi har utrymme till e-post och telefon i pauserna
- Respektfullt bemötande mot varandra
- Högt i tak när det gäller dialoger och reflektioner
- Det som sägs stannar i rummet
-

SEX!

NIA!

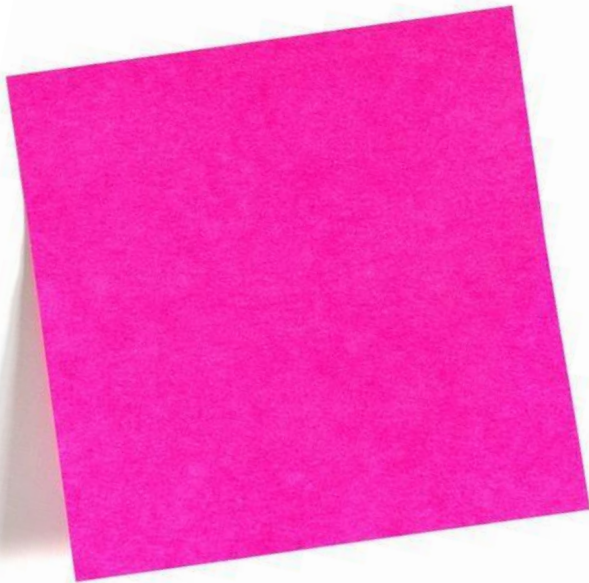

An aerial photograph of a public square. The square is paved with light-colored tiles. In the center, there is a cluster of approximately 15 large, bright yellow umbrellas. Some of these umbrellas are positioned over small, dark green rectangular tables. Numerous people are walking around the square, some in small groups and others alone. The shadows of the people and umbrellas are cast on the ground, indicating a bright, sunny day. The overall scene suggests a public gathering or market.

VAD ÄR DEMOKRATI FÖR DIG?

VAD ÄR DEMOKRATI FÖR DIG?

Beskriv med **3** ord – ett ord på varje post-it lapp

Uppdraget och rollen som förtroende- vald

Att vara förtroendevald

Företräda och representera

40 000
förtroendevalda i
Sverige

Ca 14 500 Folkvalda

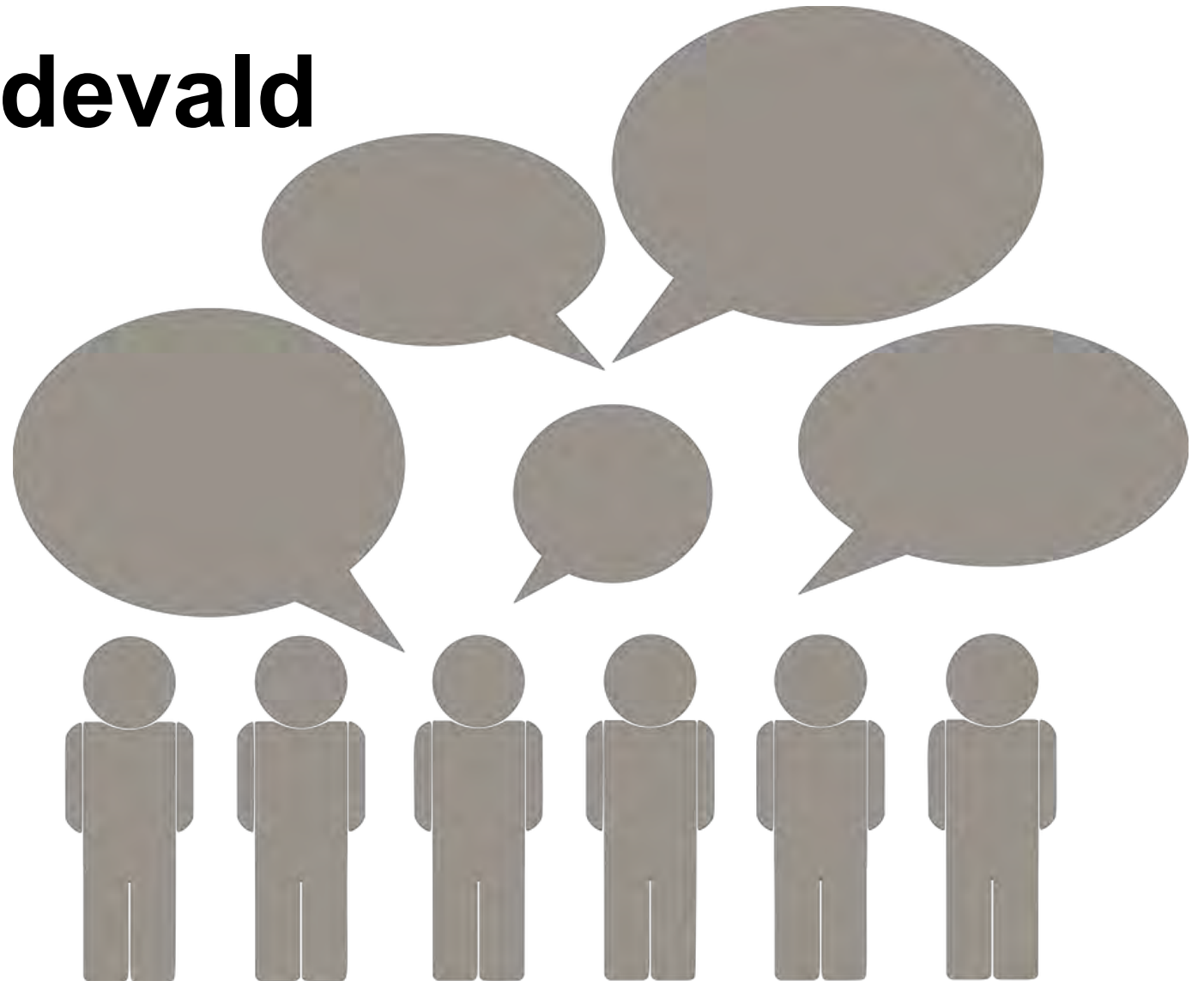
OLIKA ROLLER

- Partiföreträdare
- Föreningsmedlem
- Aktivist
- Yrkesroll
- Kommunföreträdare
- Representerar alla medborgare
- ...

Att vara förtroendevald

Makt och ansvar

Att vara förtroendevald

Styra och prioritera

Styrning

Prioritering

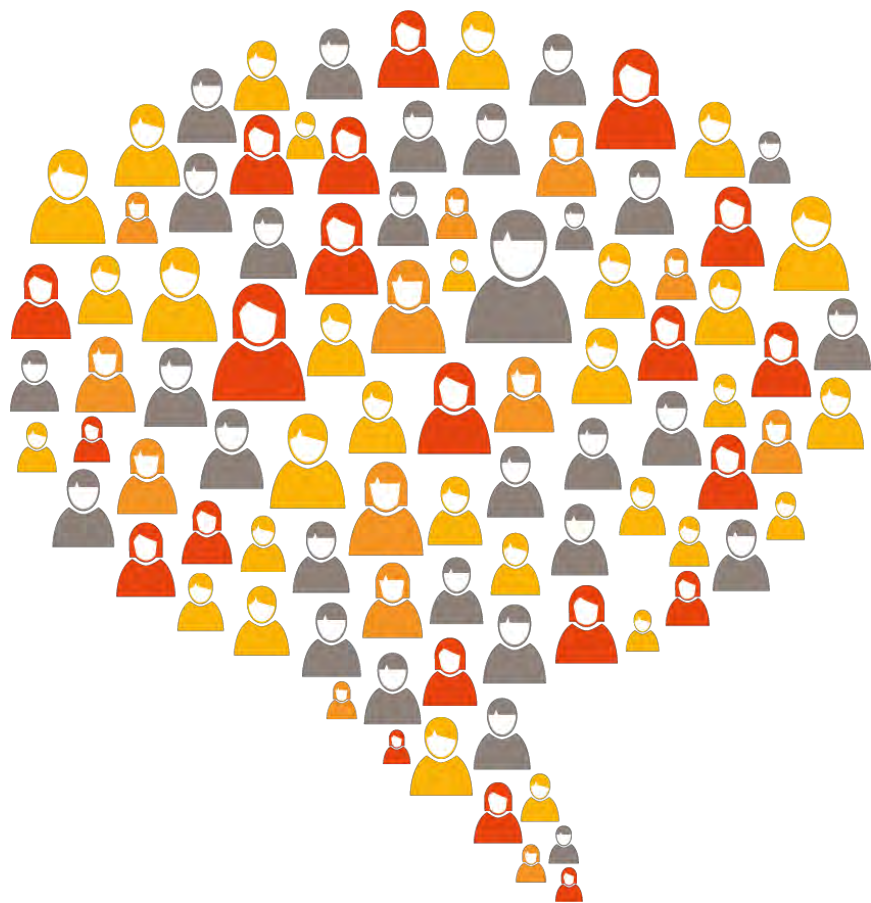
Följa upp

Styrning handlar om att fullmäktige, som kommunens och regionens högsta beslutande organ, **prioriterar och fattar beslut, följer upp** och kontrollerar att det som är beslutat också genomförs. Fullmäktige beslutar i principiella ärenden som är av större vikt.

Att vara förtroendevald

Hög etik och gott politiskt ledarskap

- Objektivitetskravet – verksamhet ska bedrivas sakligt och opartiskt
- Du får enligt jävsreglerna inte delta i ett ärende där det finns ett personligt intresse
- Välfärdsbrott utgör utmaningar
- Motverka korruption
- Samarbeta med andra folkvalda och partier
- Förebygga och motverka hot och hat mot förtroendevalda

Hur kan du som förtroendevald balansera i ditt uppdrag?

Välfärdsbrottslighet

När en extern aktör – företag eller privatperson – otillbörligen utnyttjar medel från det allmänna för egen vinning. (SKR)

Otillåten påverkan

Ett samlingsbegrepp för handlingar som syftar till att påverka en tjänsteperson eller förtroendevald att agera på ett annat sätt än denne tänkt, till exempel fatta ett annat beslut inom ramen för myndighetsutövning eller välja att inte polisanmäla händelser.

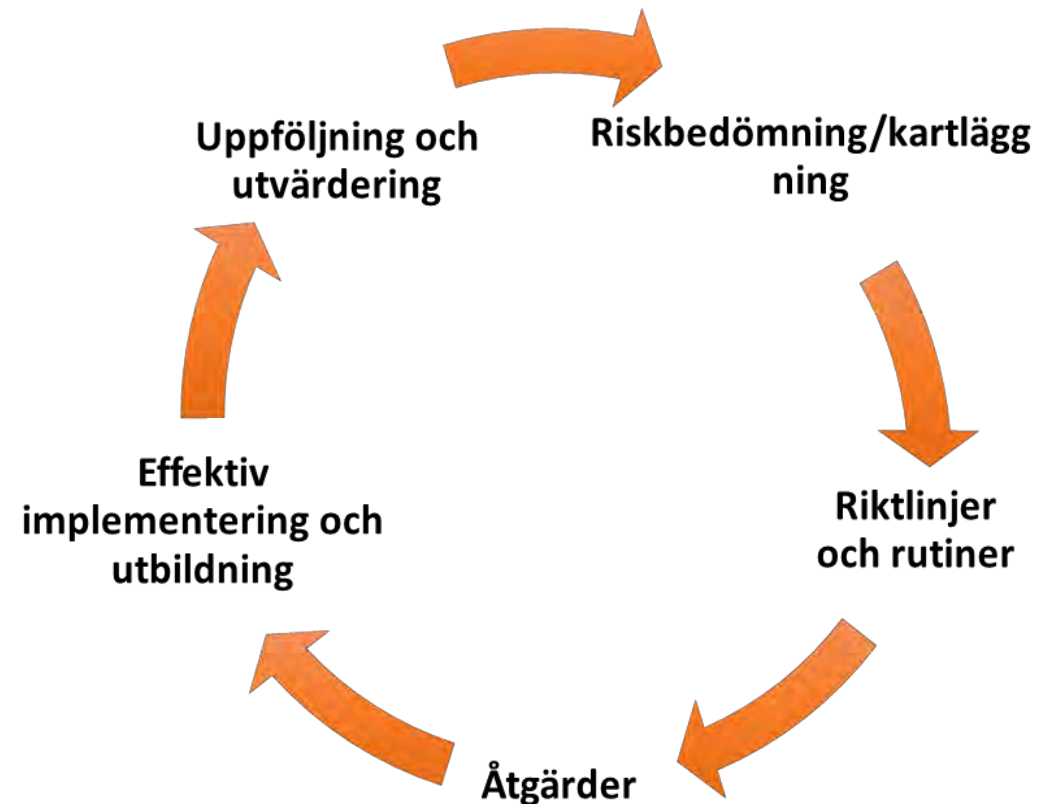
Exempel på berörda verksamheter

Kommuner,	Regioner
Ekonomiskt bistånd, Bostadsanpassningsbidrag	Fonder för särskilt behövande
Anhöriganställning	Hjälpmedel
LSS, Särskilt boende, Hemtjänst, Färdtjänst	Läkemedel
Förskola, hem för vård och boende (HVB), personlig assistans, särskilda boenden, korttidsvård	Vårdval
Parkeringsstillstånd, föreningsbidrag, bygglov, alkoholtillstånd	Upphandlad vård
Hyreskontrakt	Nationella taxan
Markrättigheter	Läkarintyg, Sjukskrivningsintyg
	Recept, Remisser

Att arbeta mot välfärdsbrottslighet

- Politiskt stöd för att kunna arbeta strategiskt
- Riktlinjer och rutiner vid otillåten påverkan
- Dialog mellan kommunledning och polisedning för samsyn
- Efterlevnad av befintlig lagstiftning

Förebygga – Leta - Agera

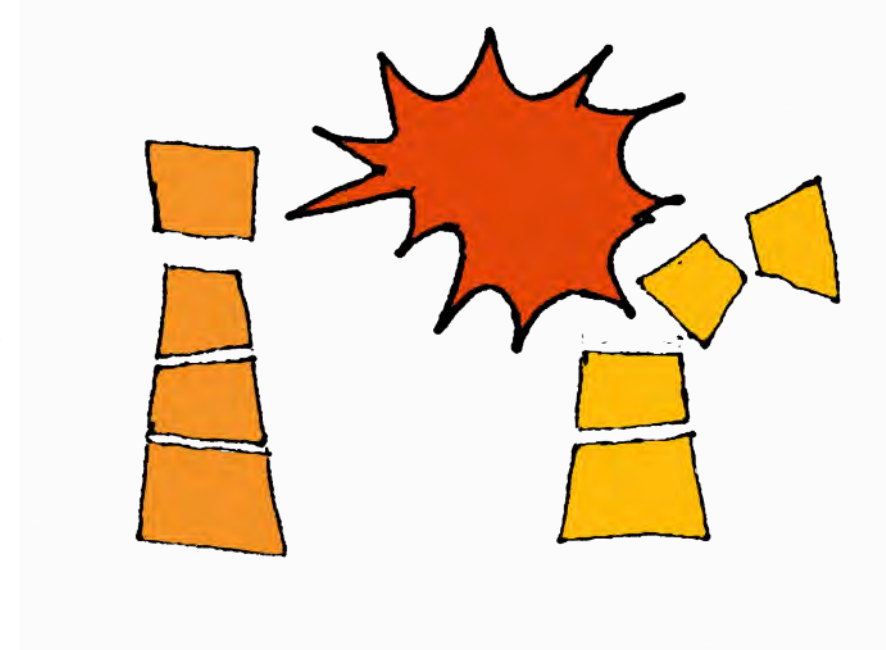
Granskning av politiken

- Förtroendevalda är offentliga personer vars beslut ska granskas.
- Men att vara offentlig person och granskas är inte samma sak som att man ska behöva tåla hot och våld.
- Behov att stärka villkor för de förtroendevaldas trygghet och säkerhet i deras demokratiska uppdrag.

Demokratiska samtalet hårdnar

- Utveckling mot ett hårdare klimat i det demokratiska samtalet
- Var fjärde förtroendevald utsätts
- Sajter som tipsar
- Begränsar deltagandet i det demokratiska samtalet
- Svårare att både behålla och rekrytera
- Förtroendevalda avstår från att uttala sig
- Självcensur och avhopp (underrepresenterade grupper)
- Förtroendevalda blir påverkade i beslutsfattandet

FILM TAJM

[Länk till film: "Jag blev vald"](#)

Uppdraget och rollen som förtroendevald

Gemensamma reflektioner

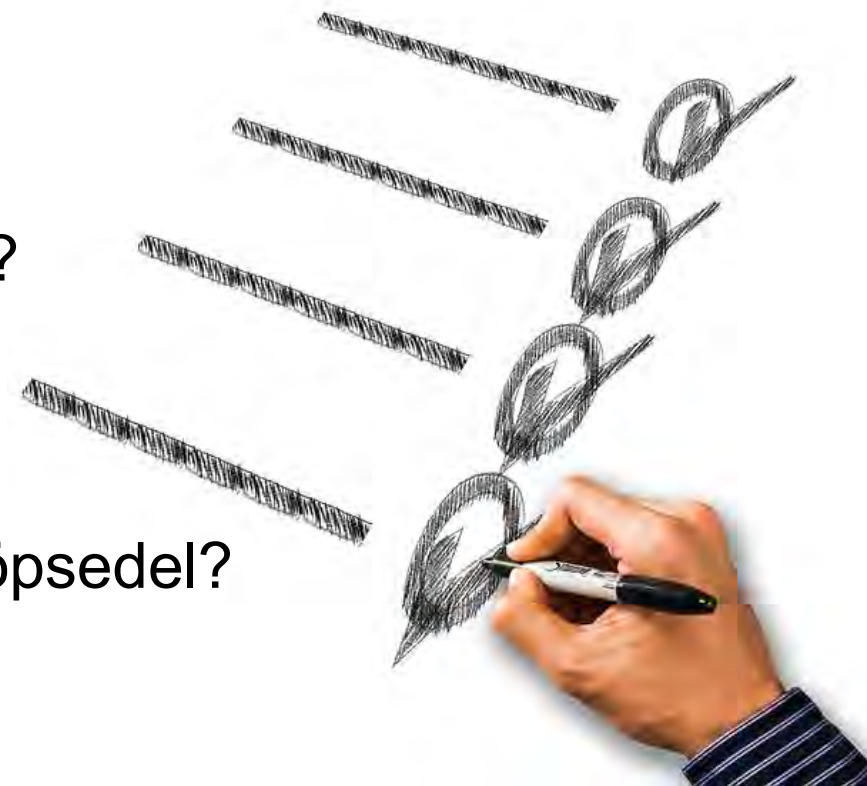
Hur skulle du göra om du fick fyra fribiljetter till den lokala fotbollsmatchen?

Hur skulle du göra om du får en inbjudan från en kulturförening att delta på valborgsmingel med vårkonsert?

Hur skulle du göra om du fick en inbjudan till ett jubileum med ett lokal företag; föredrag, middag, underhållning och dans för dig och din respektive?

Checklista - dilemman

- Varför får jag detta?
- Har jag nytta av det? Är det kopplat till min roll?
- Vad säger uppdragsgivaren om att jag tar emot detta?
- Hur ser det ut utåt om jag tar emot detta?
- Skulle jag kunna stå för detta om det hamnar på en löpsedel?

Att läsa vidare

LÄSTIPS!

Publikationer på SKR:s webbplats

- **Korruption och otillåten påverkan, 2016**
- **Hot och hat påverkar, 2018**
- **Anmäl alltid hot, hat och våld, SKR rev upplaga 2020**
- **Avhopp från politiska uppdrag**
- **Fördomar om politiker i sociala medier**
- **Olika typer av trakasserier på nätet**

Övriga skrifter

- **Politikens trygghetsundersökning, 2021** Brottsförebyggande rådet

Kommuner och regioners uppdrag

Det kommunala självstyret

”Kommuner och regioner är territoriellt avgränsade politiska organisationer som genom lokal demokrati och självstyrelse sköter angelägenheter som är av allmänt intresse eller som riksdagen i lag ålagt dem att sköta.

Beslutanderätten i kommuner och landsting ska utövas av valda församlingar.

En inskränkning i den kommunala självstyrelsen bör inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som har föranlett den.

Kommuner och landsting har rätt att ta ut skatt för skötseln av sina angelägenheter.

Medlemskap i kommuner och landsting är obligatoriskt och inträder automatiskt när de i lag angivna förutsättningarna är uppfyllda.”

Prop. 2016/17:171 En ny kommunallag

Vad innebär kommunal självstyrelse?

Legitimitet

- Självstyrelsen utövas av beslutande församlingar som invånarna utser genom direkta och fria val.
- Lokalt självstyre i Regeringsform, kommunallag och Europarådets konvention om självstyre

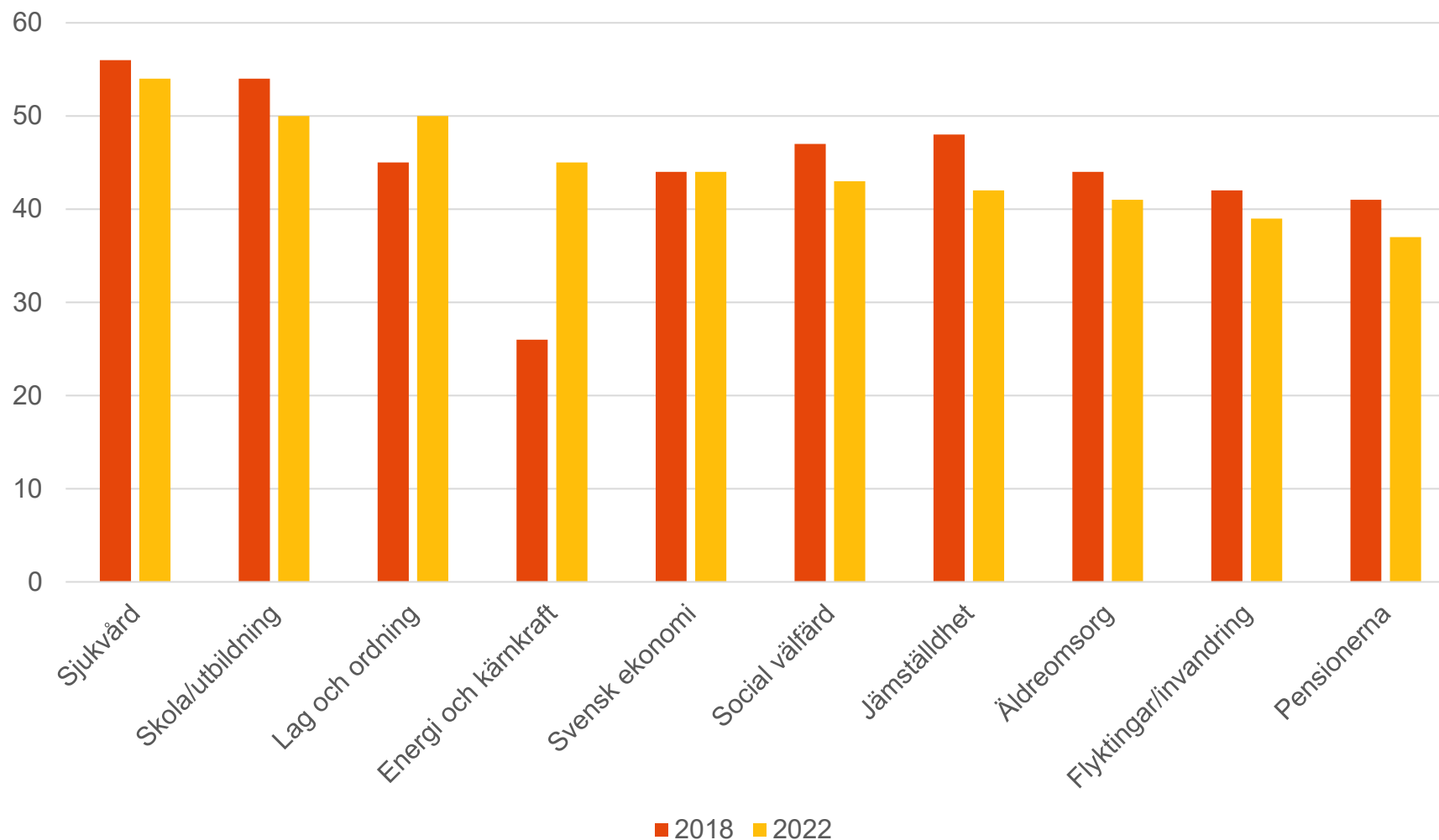
Handlingsutrymme

- Kommuner och regioner ansvarar för lokala och regionala angelägenheter av allmänt intresse

Handlingskraft

- Kommuner och regioner har rätt att ta ut skatt för skötseln av sina uppgifter

Väljarnas viktigaste frågor i valet 2022

Sverige har en decentraliserad samhällsorganisation

Kommuner och regioner

- står för nästan 25 procent av BNP
- är arbetsgivare för ca 25 procent av den svenska arbetskraften.
- svarar för ca 70 procent av den offentliga konsumtionen och hälften av de offentliga utgifterna.
- har beskattningsrätt
- ansvarar för frågor som står högt på medborgarnas politiska dagordning

Självstyre – ett demokratiskt kulturarv

Lång tradition av gemensamt ansvar och beslutsfattande

- Sockenindelning på 11-1200-talet - sockenstämmor.
- Ny kyrkoordning 1571 ger socknarna ansvar för folkundervisning och fattigvård.
- Städerna har också stor självständig roll – beslut togs i allmänna rådstugor.
- Ny kommunalförordning 1863 - start för våra moderna kommuner
- Fler och fler uppgifter under 1900-talet
- 1952 års kommunsammanslagningar, 816 storkommuner.
- 1972-74 nästa reform, 277 kommuner – idag 290.

Demokratiresan – podcast från SKR

Avsnitt 62 Det lokala självstyret – en finurlig uppfinning

Gunnar Wetterberg ger en historisk tillbakablick på det lokala självstyret med start i medeltiden reflekterar över utvecklingen och ger motiv för ett fortsatt lokalt självstyre.

Gunnar Wetterberg, historiker, författare

<https://demokratiresan.libsyn.com/62-det-lokala-sjlvstyret-en-finurlig-uppfinning>

Service och tjänster till medborgarna

Obligatoriska uppgifter

- social omsorg
- förskola, grund- och gymnasieskola
- plan- och byggfrågor
- miljö- och hälsoskydd
- renhållning och avfallshantering
- vatten och avlopp, räddningstjänst
- civilt försvar
- biblioteksverksamhet
- bostäder

Obligatoriska uppgifter

- hälso- och sjukvård
- tandvård för barn och unga upp till 22 år
- regional utveckling

Gemensam, obligatorisk uppgift för kommuner och regioner

- regional och lokal kollektivtrafik

Principer för hur självstyret ska utövas

Kommunallagen 2 kap

**Lokaliserings-
principen**

**Likställighets-
principen**

**Självkostnads-
principen**

Förhållandet mellan staten, kommunerna och regionerna

- Staten stiftar lagar
- Staten utövar ekonomisk styrning
- Staten utövar tillsyn
- Finansieringsprincipen
- Proportionalitetsprincipen
- ! Samspel mellan stat och kommun

Motiv för kommunal självstyrelse

Demokrati

- Medborgarna utser och utkräver ansvar av sina politiska företrädare.
- Medborgarna har närhet till besluten.
- Förtroendevalda har överblick och kan anlägga en helhetssyn.

Effektivitet

- Verksamheten kan utformas utifrån lokala förutsättningar och önskemål.
- Olika lösningar ger möjlighet till jämförelser och lärande.

Maktdelning

- Ger utrymme för mångfald och utveckling.

Peter Danielsson.

– Det är ganska vanligt idag att ”mer statlig styrning” används som universallösning i debatten. Inte minst har det varit vanligt inom skolans område.

Vi menar istället att statens styrning behöver utvecklas på ett sätt som gör att kommuner och regioner ska kunna uppfylla sina uppdrag fullt ut, säger Peter Danielsson, ordförande Sveriges Kommuner och Regioner (SKR).

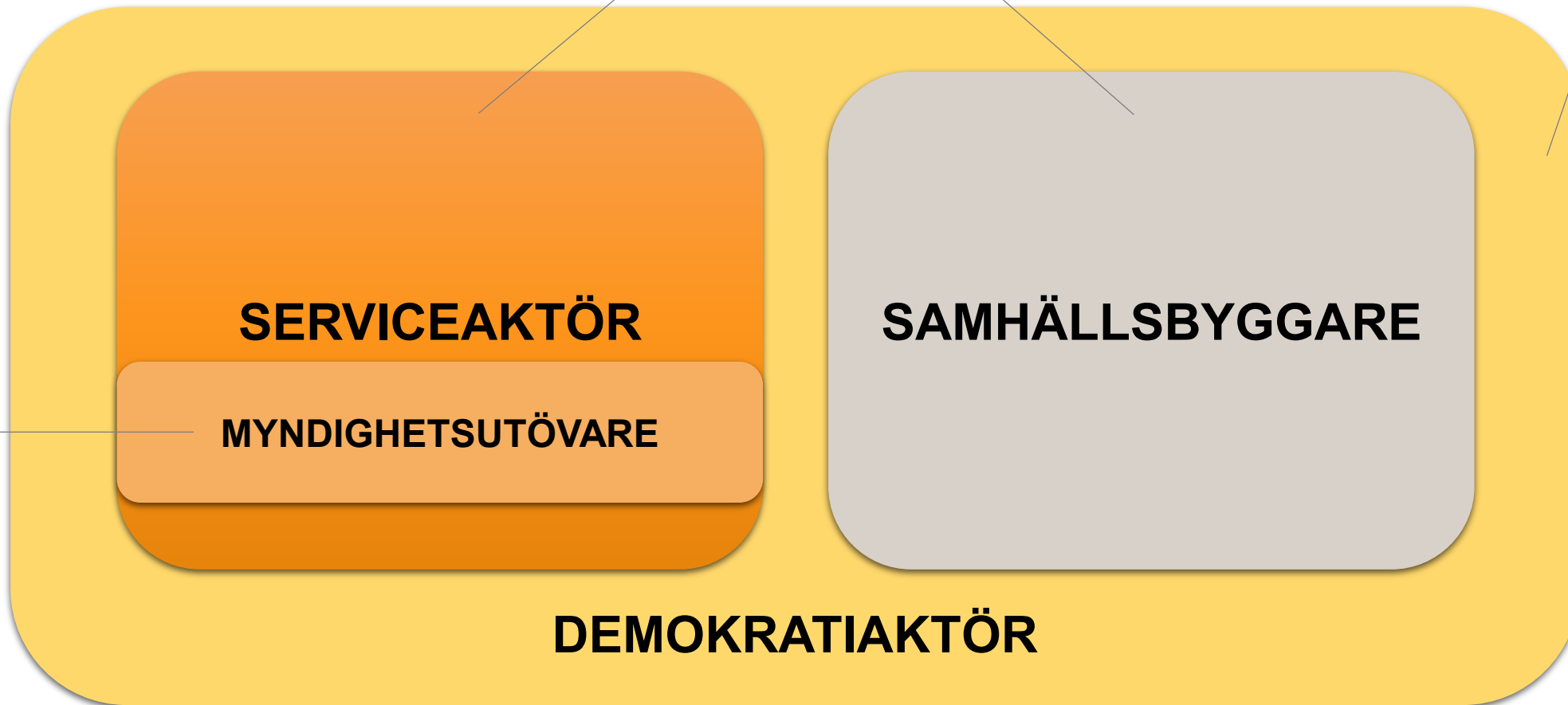
<https://skr.se/download/18.24483ab51852998d026f005d/1673612224868/Statlig-styrning-webbpdf.pdf>

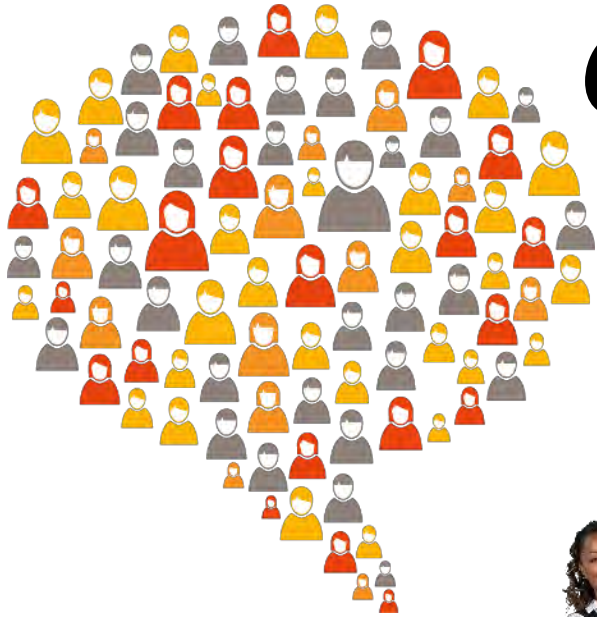
Uppdraget – att leverera välfärd

Kvalitet, effektivitet och
samverkan

Transparens och
delaktighet

Legalitet

Gruppsamtal

Hur ser ni på de olika uppdragen
som en kommun har?
Förtroendevaldas agerande
Utmaningar

Service

Myndighetsutövning

Demokrati

Samhällsbygge

Att läsa vidare

LÄSTIPS!

Publikationer på SKR:s webbplats

- **150 år av självstyrelse**, 2013 Lars Nilsson och Håkan Forsell
- **EU i lokalpolitiken**, 2018
- **Självstyrelsens potential**, 2020
- **Nationell likvärdighet och kommunalt självstyre**, 2022
- **Kapacitet och kommunalt självstyre**, 2022
- **Statlig styrning och lokalt självstyre**, 2023

Övriga skrifter

- **Europarådets konvention om lokalt självstyre**
- **En kommunallag för framtiden**, SOU 2015:24

Fullmäktiges uppdrag

FILM TAJM

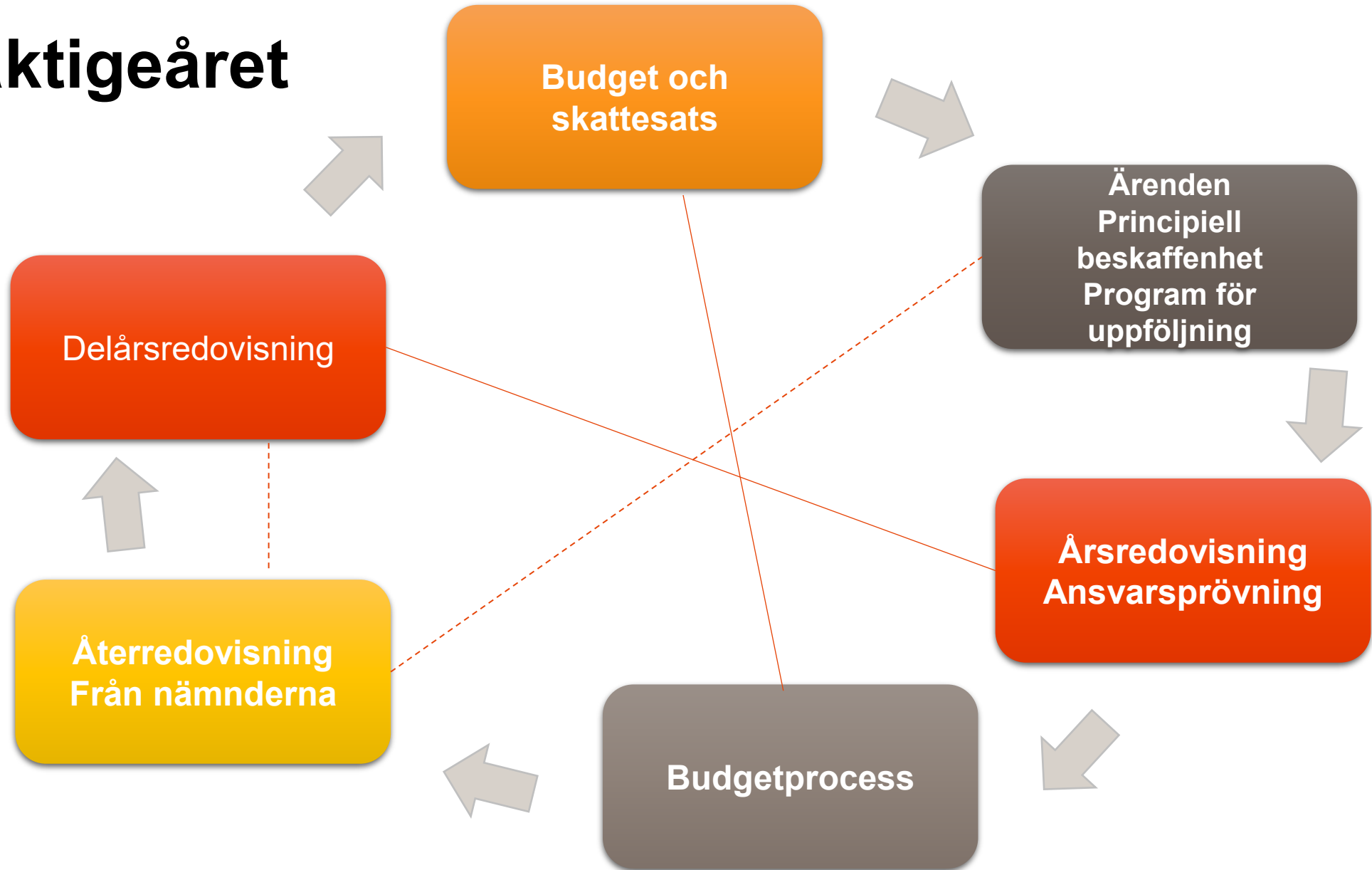

Fullmäktiges uppdrag

- Uppdraget via allmänna val
- Styra och leda utifrån en helhet och lagar
- Organisera och bemanna
- God ekonomisk hushållning, budget, skatt.
- Utförandeformer
- Politik kontra förvaltning

Fullmäktigeåret

KOMMUNALLAGEN 5 KAP.

1 § Fullmäktige beslutar i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för kommunen eller regionen främst

1. mål och riktlinjer för verksamheten,
2. budget, skatt och andra viktiga ekonomiska frågor,
3. nämndernas organisation och verksamhetsformer,
4. val av ledamöter och ersättare i nämnder och beredningar,
5. val av revisorer,
6. grunderna för ekonomiska förmåner till förtroendevalda,
7. årsredovisning och ansvarsfrihet,
8. folkomröstning i kommunen eller regionen, och
9. extra val till fullmäktige.

Fullmäktige beslutar också i andra ärenden som anges i denna lag eller i andra författningar.

Hur får fullmäktige sina ärenden?

- Från kommunstyrelsen
- Från annan nämnd (KS rätt att yttra sig)
- Genom motion från ledamot, lämnad i förväg eller vid sammanträde; se arbetsordning
- Från revisorerna (samband med revisionsuppdrag eller koppling till granskningen krävs)
- Ärende om folkomröstning efter folkinitiativ

Och om fullmäktige föreskrivit det

- Från fullmäktigeberedning (KS rätt att yttra sig)
- Genom medborgarförslag
- Styrelsen i kommunalt företag

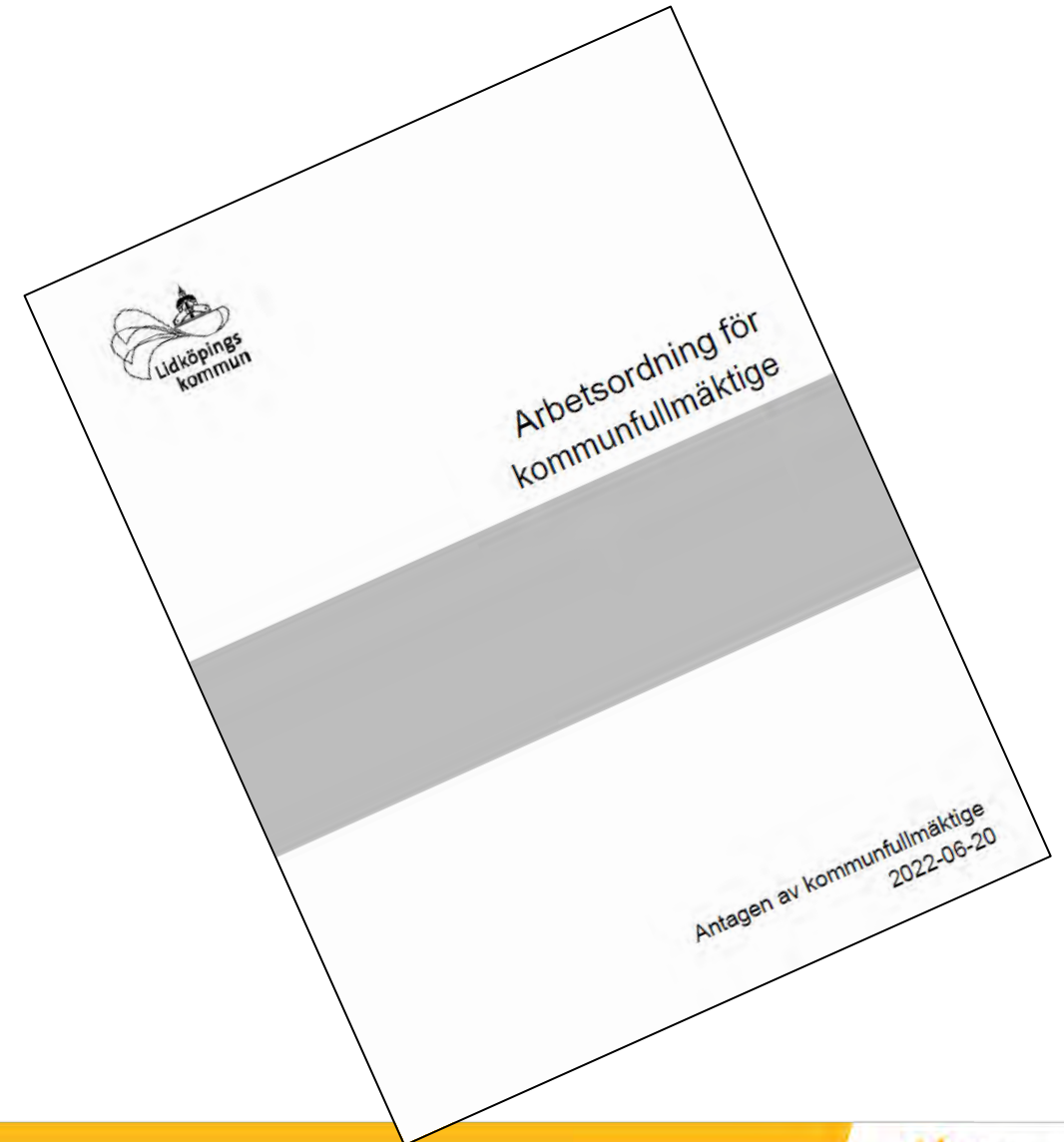
Fullmäktiges arbetsordning enligt KL

- Antalet ledamöter
- När sammanträden ska hållas
- Anmälan av hinder att delta i sammanträden
- Inkallande av ersättare och deras tj-göring
- Vem som ska föra ordet tills ordförande utsetts
- Rätten att delta i fullmäktiges överläggningar
- Handläggning av motioner, interpellationer och frågor
- Formerna för justering av protokollet
- Fullmäktigepresidiets arbetsuppgifter
- Om medborgarförslag...
- Om deltagande på distans...

Utvecklade arbetsformer för fullmäktige

- Gruppledarnas roll
- Etiska riktlinjer/Uppförandekod
- Allmänpolitisk/Temadebatt
- Allmänhetens frågestund
- Fullmäktigeberedningar
- Återkoppling från nämnder
- Återkoppling från revisionen
- Bolagsstämmodagar
-

genmäle

gruppledare

reservation

arvode fråga

återremiss

remiss

acklamation

jäv

avslå
handling

inhibition

direktiv

motion

beredning

bifall

tilläggsyrksnde

nominera

presidium

delegering

proposition

interpellation

minoritetsskydd

ärende

tjänsteutlåtande

ajournering

yrkanden

votering

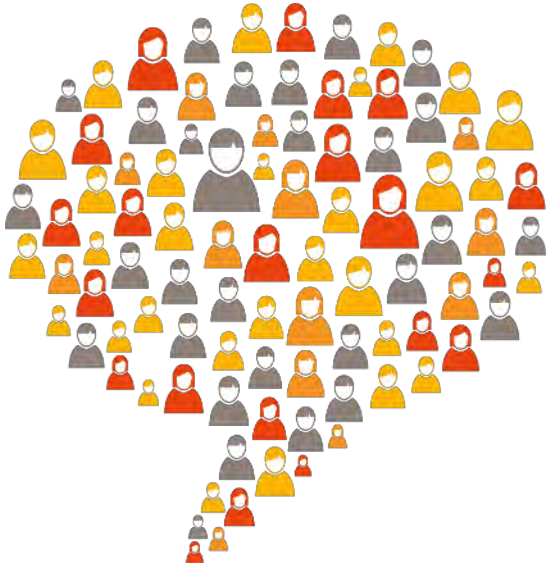
formella yrkanden

materiella yrkanden

beslutsunderlag

bordläggning

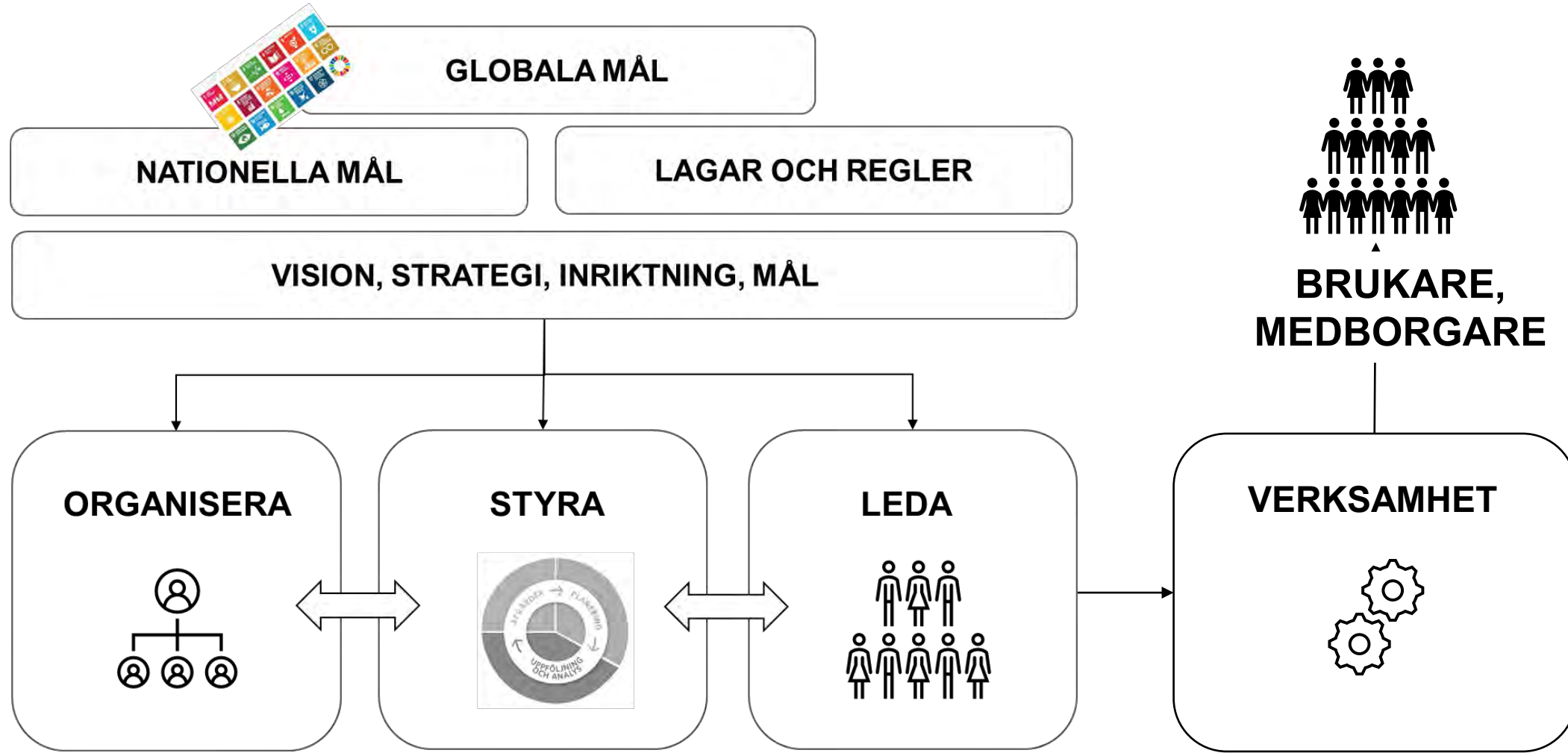
Gruppsamtal

**Hur får vi aktiva
ledamöter i fullmäktige?**

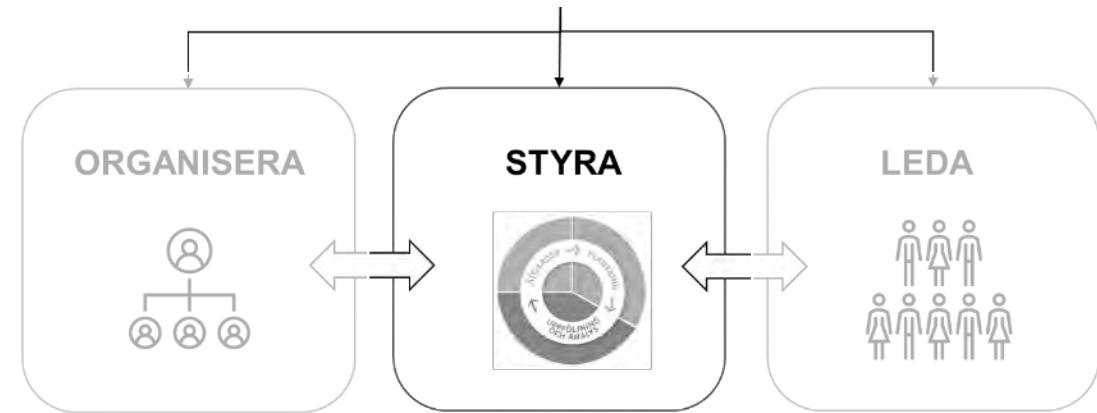
Styrning

Styra och leda verksamhetens inriktning

Vad är viktigt att styra för er?

Övergripande frågor av principiell karaktär beslutas i fullmäktige

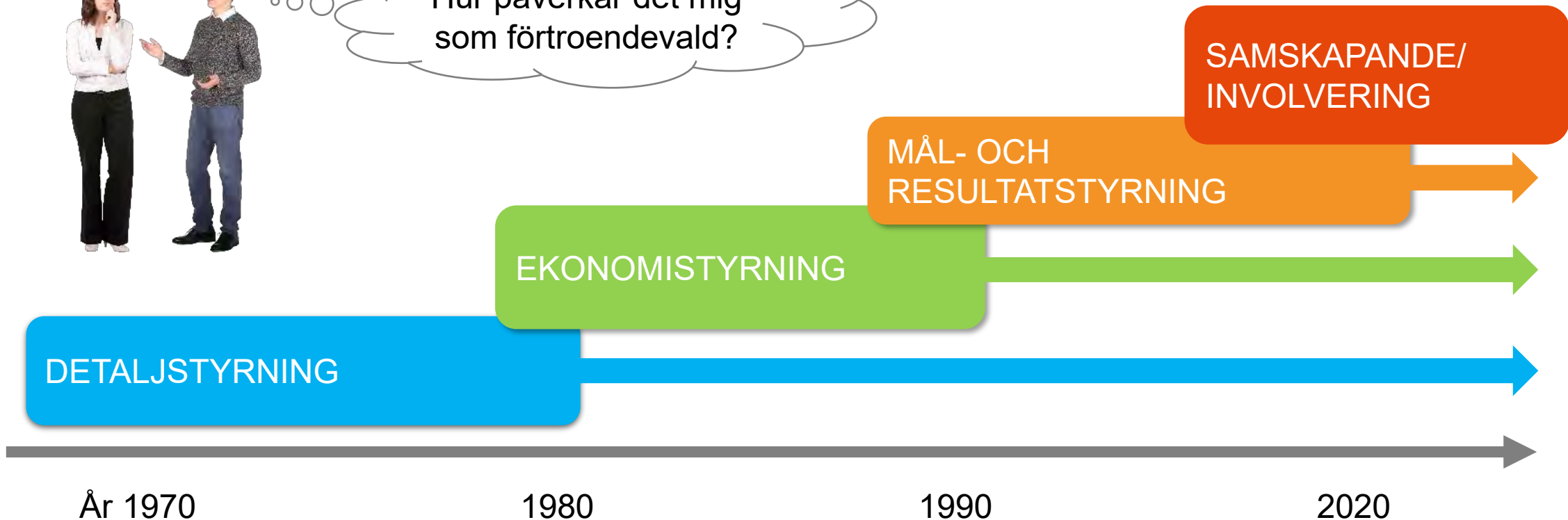

- Författningssamling
- Obligatoriska dokument enligt lag
- Egna dokument för att styra och leda
 - Till exempel styrmodell, värdegrund, budget/planering

Styra och leda verksamhetens inriktning – exempel styrlogiker

Hur påverkar det mig
som förtroendevald?

Olika styrlogiker

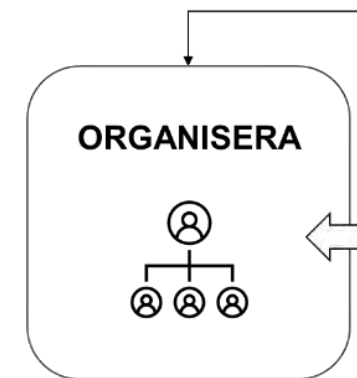

	Detaljstyrning	Ekonomistyrning, mål och resultat	Samskapande, involvering, helhetssyn
Agerande	Fokuserar på beslut i enskilda frågor och detaljer Kontroll	Fokuserar på att sätta mål och ekonomiska ramar i dialog med profession	Samskapande dialog med verksamheten Stimulera aktiviteter i lokalsamhället
Synen på brukaren/medborgaren	Mottagare av service	Medborgardialog genom råd och involvering i fysisk planering	Medborgare/brukare har en aktiv påverkan i planering och verksamhetsutveckling
Tjänsteorganisationen	Styrd av rutiner och manualer	Beställare – utförare, kontrakt, externa utförare	Tillit, samverkan, dialog
Framgångsfaktor	Rättssäkerhet	Resultat, effektivitet, kundnöjdhet	Ett attraktivt och innovativt lokalsamhälle där alla bidrar

Ramvillkor för den politiska organisationen

- Fullmäktige utser **nämnder**, vissa ska **alltid** finnas:
 - Styrelsen – som är kommunens ledande förvaltningsorgan
 - Valnämnd
 - Överförmyndarnämnd eller överförmyndare (kom)
 - Krisledningsnämnd
 - Patientnämnd (reg)

 - Revisorer (ej nämnd)
- Speciallagstiftning anger att det ska finnas en eller flera nämnder för specifika verksamheter – men kommunen har stor frihet att organisera verksamheten.
- Fullmäktige kan inrätta **fullmäktigeberedningar**
- Fullmäktige kan överlåta verksamhet till **kommunalt företag**
- Verksamhet kan bedrivas i **samverkansorgan** – i kommunalförbund, gemensam nämnd, finansiella samordningsorgan och delägt företag

Lidköpings politiska organisation

Organisation politik

AB

Förbund

Gemensamma nämnder?

Organisation tjänstepersoner

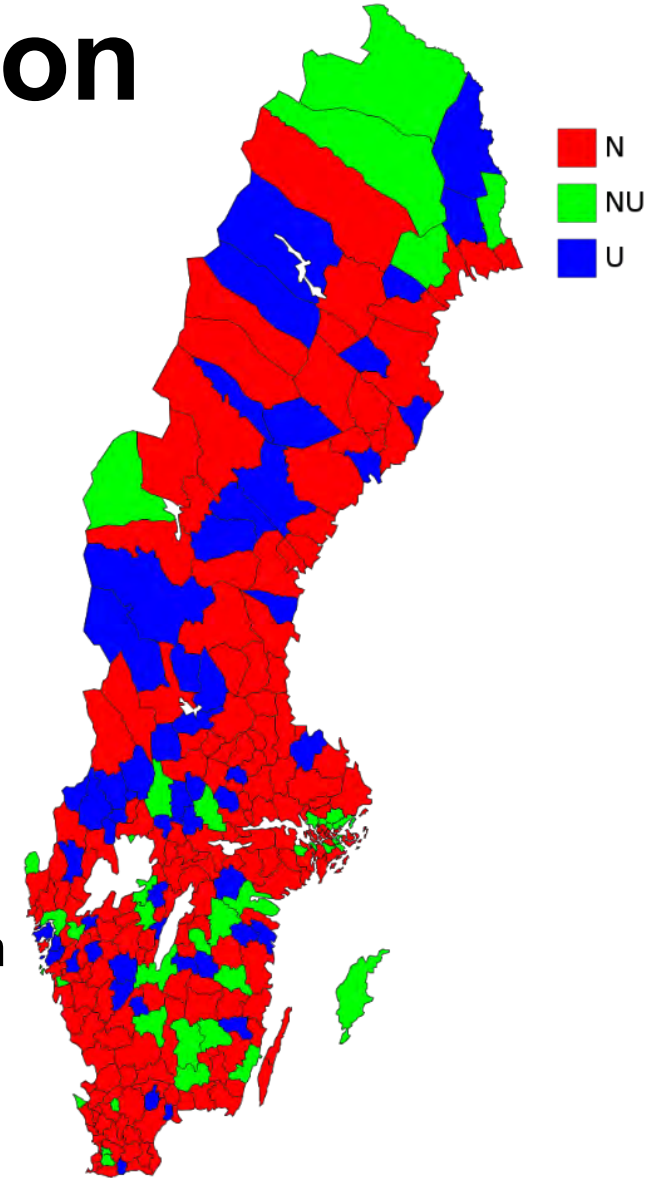
Två typer av politisk organisation

Nämndorganisation

- Ett antal nämnder ansvarar för olika verksamhetsområden
- De vanligaste ansvarsområdena för nämnderna är skola, vård och omsorg, samhällsbyggnad, kultur- och fritid och teknisk verksamhet

Utskottsorganisation

- Icke obligatoriska nämnder ersätts av utskott i styrelsen
- De vanligaste ansvarsområdena för styrelseutskotten är skola, vård- och omsorg och samhällsutveckling.
- Särskild(a) nämnd(er) beslutar i ärenden som rör enskilda individer och som innebär myndighetsutövning.

Motiv för olika organisationslösningar

Alternativ ”nämndlös” organisation

- Helhetssyn på kommunens verksamheter
- Skapa en tydligare ansvarsstruktur
- Tydligare styrning och effektivare ekonomisk kontroll
- Stärka fullmäktiges ställning genom fullmäktigeberedningar
- Minska antalet politiska uppdrag p.g.a. rekryteringsproblem

Traditionell nämndorganisation

- Omfattande och komplexa verksamheter kräver specialisering
- Undvika maktkoncentration
- Starkare politisk styrning av de olika verksamhetsområdena
- Fler och mer stimulerande politiska uppdrag

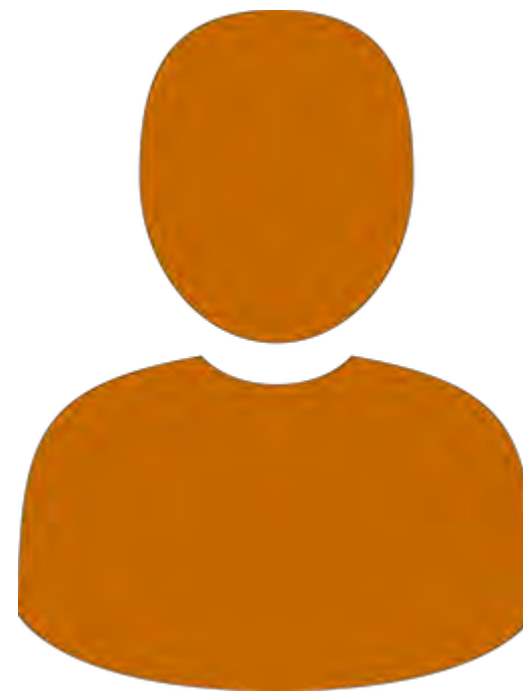

Samspel i politikens olika funktioner

Att vara fullmäktiges ordförande

- Företräder kommunen utåt
 - ”en borgmästare”
- Leder fullmäktiges arbete
- Bär ansvaret för
 - ordningen vid sammanträdena,
 - samtalstonen och ”klimatet”,
 - att ärenden är beredda och
 - att besluten inte strider mot lag.

Presidiet

Presidium utses – är ett ”organ”

- 5 kap 11 §, valfri tid.

Uppgifter enl. KL

- Revisorernas budget (KL 11:8)
- Beredning vid ansvarsprövning

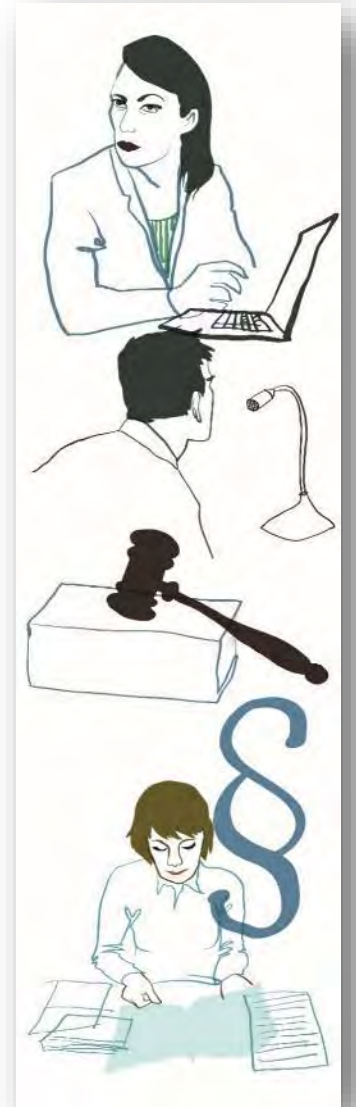
Uppgifter i arbetsordningen

- Strategisk planering, kontakter med styrelsen och gruppledarna
- Dialog med revisorerna
- Arbetsfördelning inom presidiet

Styrelsens uppdrag

- Leder, samordnar och har uppsiktsplikt.
- Bereder och verkställer.
- Rapporterar regelbundet till fullmäktige om hur verksamheten utvecklas och om kommunens ekonomiska ställning.
- Tar strategiska beslut på fullmäktiges uppdrag.
- Ansvarar för ekonomi och finanser, ekonomistyrning och redovisning.
- Företräder kommunen i mål och ärenden.

Fullmäktige kan ge styrelsen rätt att fatta beslut om särskilt angivna förhållanden mot andra nämnders verksamhet.

Samspel med förvaltningen

- Styrelsen ska utse en direktör
- Ledande ställning bland de anställda
- Instruktion hur direktören ska leda förvaltningen under styrelsen och fastställa övriga uppgifter
- Direktören behöver arbeta med att utveckla en professionell samspelsrelation mellan förtroendevalda och tjänstepersoner för att tydliggöra ansvar och uppdrag.
- Den vardagliga kontakten sker mellan styrelseordförande och direktören – hur?

Varför finns det revision?

- Revision bidrar till att göra tydligt och synligt hur uppdrag genomförts samt om verksamheten fungerar som tänkt.
- Revision ger fullmäktige och medborgarna information att använda för att pröva och utkräva ansvar.

Revision skapar trygghet och nytta

- Revisionen verifierar system och rutiner och skapar därmed en trygghet i organisationen – och för medborgarna.
- Revisionen bidrar till utveckling av verksamheten – skapar nytta.

Revisorernas uppdrag

regleras i Kommunallagen kap 12

- Revisorerna granskar all verksamhet inom nämnderna, årligen
 - är verksamheten ändamålsenlig?
 - är räkenskaperna rättvisande?
 - är den interna kontrollen tillräcklig?
- Revisorerna biträds av sakkunniga yrkesrevisorer.
- Revisorerna avger revisionsberättelse.

- Granskningen ska ske enligt god revisionssed i kommunal verksamhet.

Fullmäktiges ansvarsprövning

- **Fullmäktige ska**

- bevilja eller vägra ansvarsfrihet årligen
- ta egen ställning till anmärkning från revisorerna
- inhämta förklaring vid anmärkning/avstyrkt från revisorerna
- motivera sina beslut skriftligen i protokollet

- **Fullmäktige kan**

- rikta anmärkning eller vägra ansvarsfrihet, även om inte revisorerna gjort det
- återkalla uppdrag (om ansvarsfrihet vägrats)
- väcka skadeståndstalan (-"-)

Ömsesidigt behov

- **Fullmäktige** som uppdragsgivare behöver information från revisionen för att följa upp, utvärdera, omprioritera och pröva ansvar.
Hur använder fullmäktige revisionens granskning?
- **Revisionen** behöver fullmäktiges erfarenheter och insikter om utveckling, aktuella beslut och skeenden som underlag för bland annat riskanalys.
Hur får revisorerna tillgång till fullmäktige?
- Ett närmare utbyte stärker **effekten** av revisionen vilket i sin tur gynnar verksamheten och dess utveckling.

Vad behöver vi från revisionen?

- Hur ofta ska revisionen vara i fullmäktige?
- Hur ska informationen i fullmäktige gestaltas?
- Hur ska fullmäktiges presidium och revisionen samspel se ut?
- Hur kan fullmäktiges ansvarsprövning förberedas med hjälp av revisionen?
- Med mera

Att läsa vidare

LÄSTIPS!

Publikationer på SKR:s webbplats

- **Samtalstonen i politiken**, webbutbildning, skr.se
- **Politiska möten i kommuner och regioner under 2020**
- **Ansvarsprövningen i fullmäktige**, 2020 (rev 2021)
- **God revisionsred i kommunal verksamhet**, 2022
- **Reglemente för styrelse och nämnder** – Ett underlag för lokala bedömningar 2019
- **Politisk organisation i kommuner och regioner**, 2021.

Att läsa vidare

LÄSTIPS!

Publikationer på SKR:s webbplats

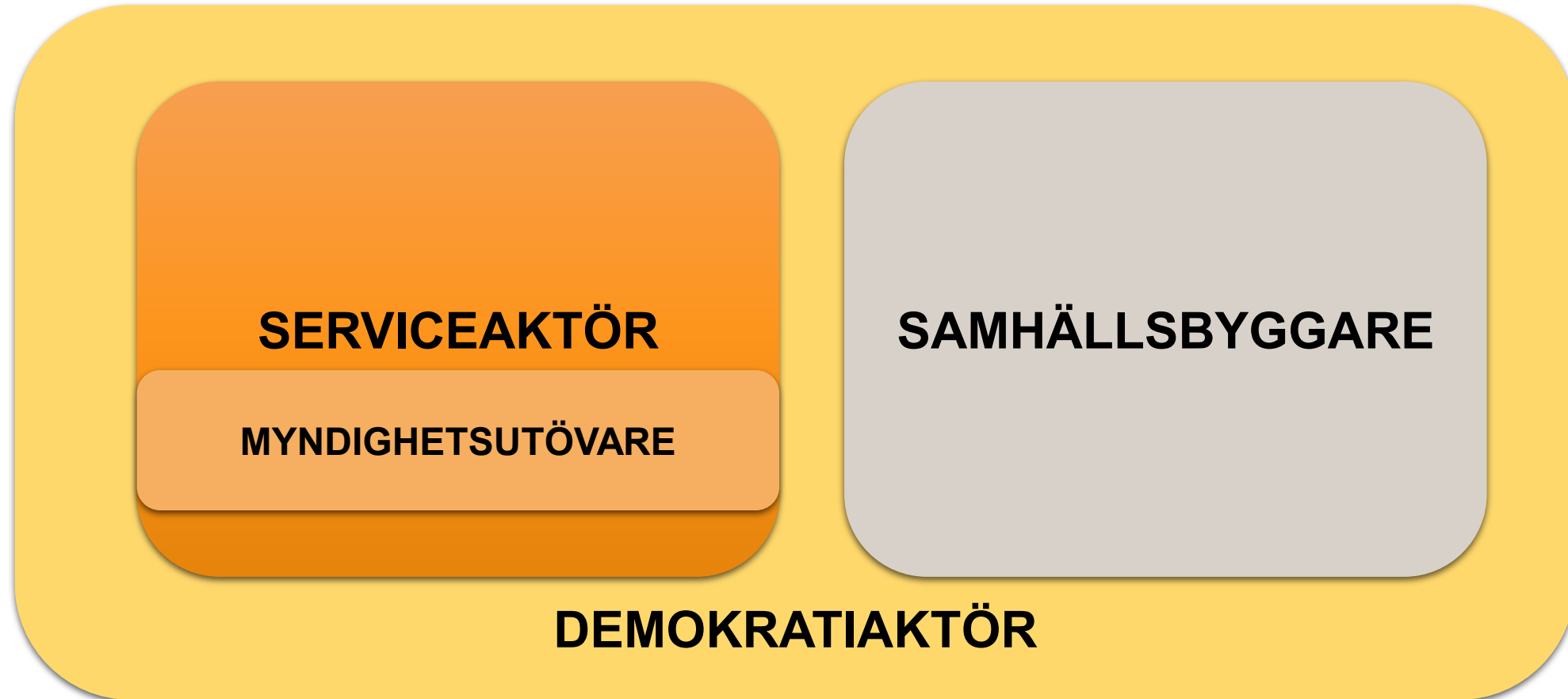
- **Om politiskt ledarskap – att brinna för ditt uppdrag**
- **Skapandet av en professionell samspelsrelation mellan ordförande och direktör**

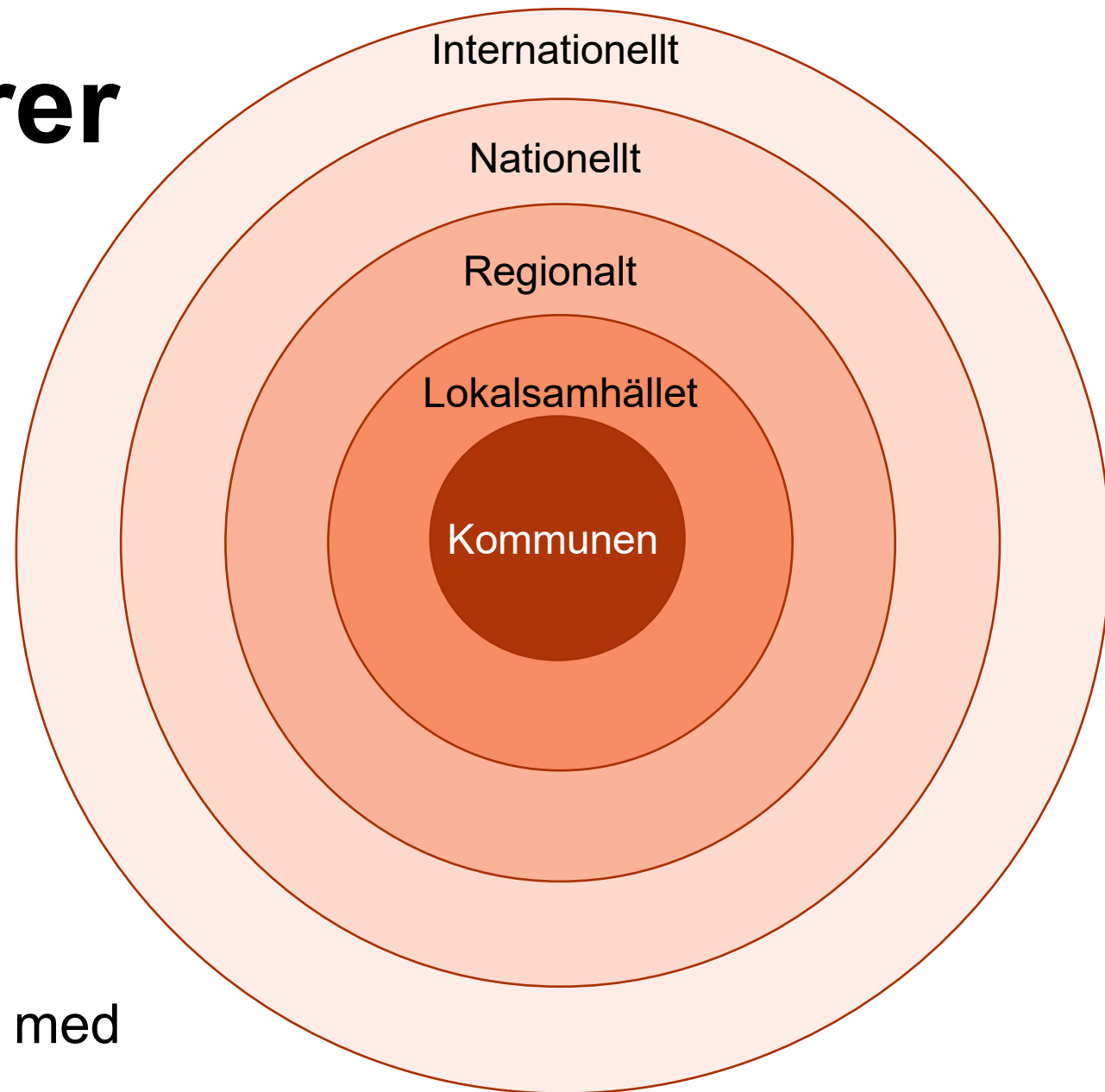
Samspel med andra

Uppdraget – att leverera välfärd

Intressenter - aktörer

Intressent och aktörer,
person eller organisation,
som vi påverkar eller
påverkas av!

Lyssna på

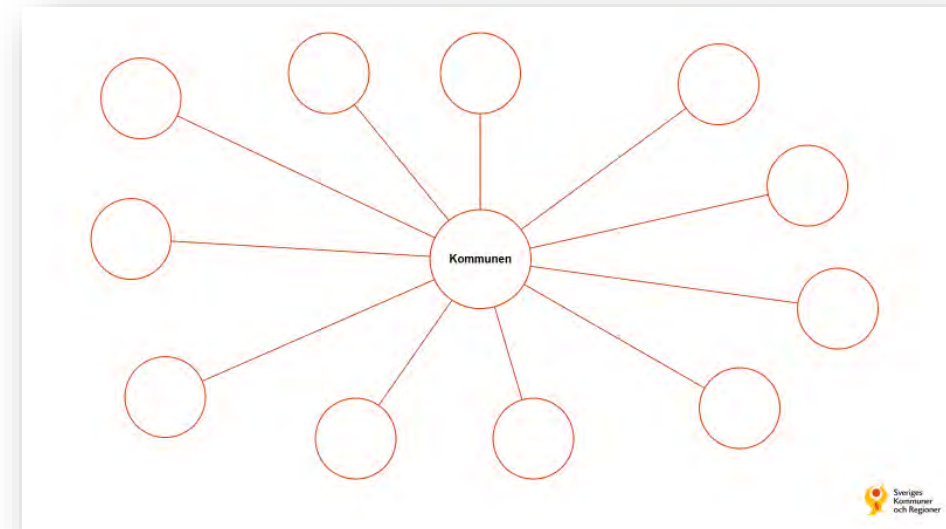
ha dialog med

samarbeta med

Intressenter att samspela med

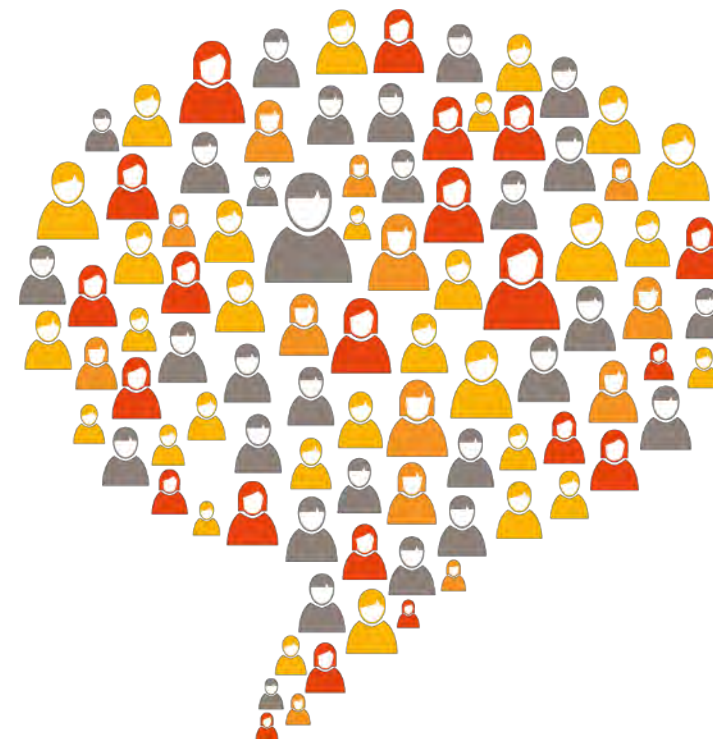
- Skapa ett hållbart samhälle
- Samhällsutveckling
- Delaktighet och inflytande
- Ta intryck av andra

Vilka intressenter har vi?

Gruppsamtal

Gemensamma reflektioner

Samspel med offentliga organisationer och myndigheter

Regional utveckling, sysselsättning, utbildning, säkerhet mm

Exempel på reglerade former av samverkan

- Kommunalförbund
- Gemensam nämnd
- Finansiellt samordningsförbund
- Aktiebolag
- Ekonomisk förening
- Avtalssamverkan

Samspel med offentliga organisationer och myndigheter

Universitet och högskolor

Statliga myndigheter, ex

- Arbetsförmedling
- Försäkringskassa
- Länsstyrelse
- Polis

Samspel med näringslivet

- Strategier
- Ett gott företagsklimat
- Kompetensförsörjning
- Arbetsmarknad

Samspel med civilsamhället

Aktörer

- Föreningsliv och folkbildning
- Brukar -organisationer
- Sociala företag
- Självorganiserande grupper

Samarbetsformer

- Bidrag och stöd
- Samarbete och partnerskap
- Upphandling och kontraktsrelationer
- Dialoger
- Råd

FILM TAJM

[Länk till filmen "Medborgardialog två år senare"](#)

Samspel med andra

Samspel med medborgarna

Introduktion till medborgardialog

Olika former av inflytande

Samråd (PBL)

Medborgarförslag (KL)

Folkomröstning (KL)

Folkinitiativet (KL)

- Medborgardialog som möjlighet
- Samtalsdemokrati
- Stödjer de representativa systemet
- Ta intryck och ta tillvara erfarenheter

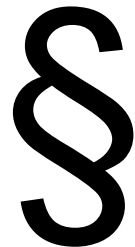
Delaktighet i internationella konventioner

- FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter
- Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna
- Agenda 2030, FN
- Europeiska konventionen om lokalt självstyrelse, Europarådet

Lagstiftat om delaktighet

RF § 2 ”Det allmänna ska verka för att alla människor ska kunna uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället och för att barns rätt tas till vara”.

- Medborgarförslag, KL kap 8
- Folkomröstningar, Lag 1994
- Folkinitiativ, Lag 2019
- Barnkonventionen, FN 1999
- Plan- och Bygglagen, 2010 Kap 5
- Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk

Medborgardialog som möjlighet

- Kommunen/Regionen bjuder in medborgarna att föra dialog om en fråga/ämne, komma med goda förslag eller svara på en fråga
- Stöd till det representativa systemet
- Alla som bor och verkar i kommunen/regionen

Två ledamöter ur Eda kommunfullmäktige har medborgardialog på stranden

DELAKTIGHETSTRAPPA

Erfarenheter för ett lyckat resultat

- Systematisk arbete
- Måste gå att påverka
 - Är frågan påverkbar?
 - Är jag påverkbar?
- Anpassat efter frågan

Former av medborgardialog

Intresse- organisation

Äldreråd

Funktionsråd

Föreningsråd

Individ

Medborgar-
förslag

Allmänhetens
frågestund

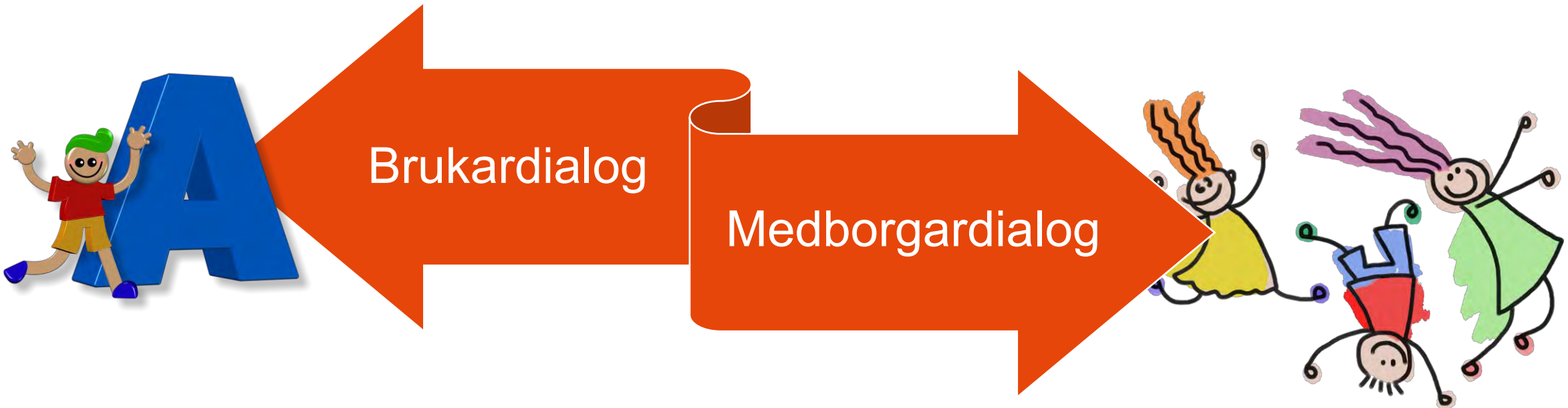
Medborgare

Medborgarpanel

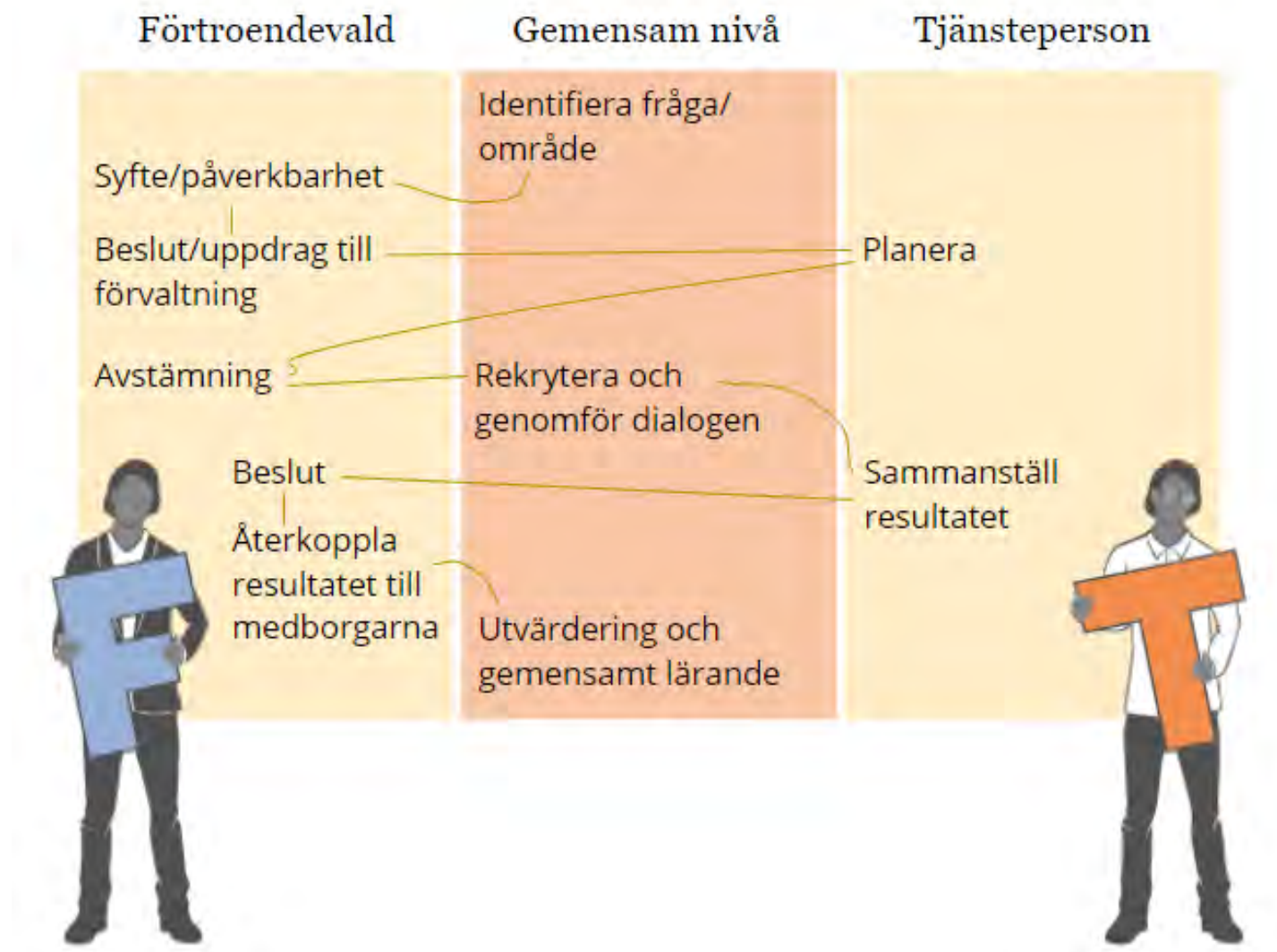
Medborgar-
budget

Dialog i
komplexa frågor

Skillnad mellan

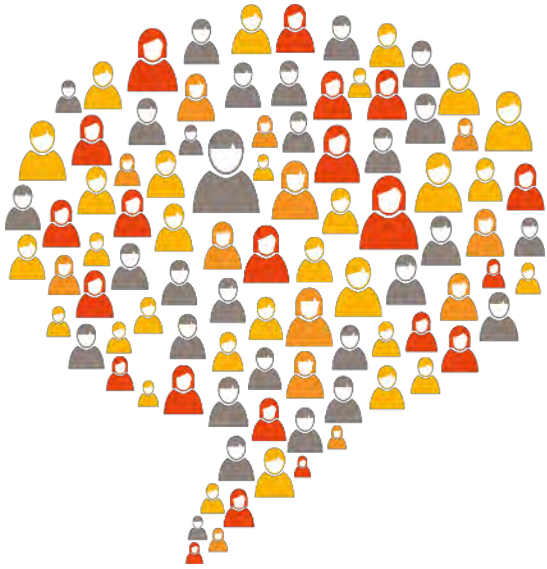

Synliggör processen

Gruppsamtal

*Hur vill fullmäktige att
medborgarna ska involveras?*

Tips kring medborgardialog

Webbkurs i Medborgardialog

- Utbildning riktad till förtroendevalda och tjänstepersoner i kommuner och regioner
- Fem korta moduler (10 min var)
- Kan göras individuellt eller i grupp

Länk till webbkursen: <https://medborgardialog.utb.skr.se/>

Nyhetsbrev: <https://skr.se/skr/demokratiledningstyrning/medborgardialogdelaktighet/nyhetsbrevmedborgardialog.4944.html>

Podd: <https://skr.se/skr/demokratiledningstyrning/medborgardialogdelaktighet/demokratiresanenpodcastomdemokrati/demokratiresanarkiv.58483.html>

Dialogguiden: www.dialogguiden.se

Facebook: <https://www.facebook.com/groups/medborgardialog>

Att läsa vidare

LÄSTIPS!

Publikationer på SKR:s webbplats

- **Samverkan med civilsamhället, 2018**
- **Den strategiska mångsysslaren – 10 år senare, 2019**
- **Webbkurs: E-utbildning medborgardialog**
- **Medborgardialog i styrningen, 2019**
- **Nya rum i samverkan: mellan det offentliga, näringslivet och det civila samhället, 2019**
- **Öppna jämförelser – företagsklimat, 2017, 2018**

Avslutning

Demokratisektionen arbetar med insatser för att stärka demokratin och stödja kommuner och regioner i detta arbete är ett prioriterat uppdrag.

Sektionen har tre huvudområden, generella demokratifrågor, demokratistärkande frågor och demokratihotande frågor.

Anna-Lena arbetar med stöd till kommuner och regioner i deras arbete med att förebygga och omhänderta hot, hat och våld mot förtroendevalda.

Fullmäktige, hot och hat, förebyggande, trygghet och säkerhet, medborgardialog.

anna-lena.pogulis@skr.se

Martin arbetar med allmänna demokratifrågor med extra fokus på våra demokratiska institutioner. Sekreterare i SKR:s beredning för demokratifrågor.

Val, fullmäktige, folkinitiativ, politisk organisation, partistöd.

martin.lidhamn@skr.se

Christine arbetar med att öka förståelsen kring vilka effekter olika styrlogiker har och hur den politiska styrningen behöver utvecklas.

Politisk styrning, att styra med Agenda 2030, toppolitikerprogrammet, Sverigestudien

christine.feuk@skr.se

Christina arbetar med frågor som handlar om välfärdsbrottslighet, otillåten påverkan och våldsbejakande extremism.

Välfärdsbrottslighet, välfärdsbrott, otillåten påverkan, extremism

christina.kiernan@skr.se

Anders ger stöd och driver utveckling kring delaktighet, inflytande och medborgardialog samt samverkan med civilsamhället.

Medborgardialog, civilsamhället, Demokratiresan, Dialogguiden

anders.nordh@skr.se

Cecilia arbetar med mänskliga rättigheter och stöd med att integrera mänskliga rättigheter i ordinarie strukturer för styrning och ledning. Samordnar demokratiområdet mot EU-nivå.

MR, nationella minoriteter, EU.

cecilia.ramqvist@skr.se

Lena arbetar med politiskt ledarskap för att stärka ledande förtroendevalda att styra och leda en kommun eller region och stärka demokratin. Leder toppolitikerprogrammet.

Politiskt ledarskap, ledande förtroendevald och kvinna, mentorprogram

lena.lindgren@skr.se

Lena är sektionschef på demokratisektionen.

lena.langlet@skr.se

Cecilia arbetar med att stärka ämbetsmannarollen, motverka korruption samt integrera mänskliga rättigheter i ledning och styrning.

Ämbetsmannarollen, korruptionsbekämpning, MR

cecilia.berglin@skr.se

Nils arbetar med frågor som rör medborgardialog i komplexa frågor och frågor som rör kommuner och regioners strukturer för samverkan med civilsamhället.

Medborgardialog, civilsamhället

nils.munthe@skr.se

Ulrika utvecklar och ger stöd i arbetet med att utveckla medborgardialoger särskilt kring medborgarnas delaktighet i komplexa frågor.

Medborgardialog, medborgarbudget, medborgardialog i komplexa frågor

ulirka.stook@skr.se

Anna arbetar med kommunal revision, granskning och ansvarsprövning samt frågor som rör hållbarhetsstyrning- och redovisning.

Revision, granskning, riskanalys, ansvarsprövning, hållbarhet, Agenda 2030.

anna.eklof@skr.se

Det är vi som är demokratisektionen